

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30
Scrisorile nefrancațate nu
se primesc. Manuscrisurile
nu se returnează.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și a
Agențiilor Bisericești de anunțuri:
In Viena: E. Duke Nachf.
H. Augenthaler & Emerich Lesner.
Moritz Schalk. Rudolf Wosak.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldbar-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
ză garmond pe o coloană 6 or.
— Publicării mai dese după
tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o
seză 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Tergul. Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu anul în față: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 224.

Brașov, Luni-Marti 10 (23) Octomvrie.

1900.

Convențiunea germano-engleză.

Martia trecută, 16 Octomvrie st. n., s'a încheiat între Germania și Anglita, pentru susținerea intereselor și drepturilor reciproce în China, o convențiune de mare importanță politică. Ca dovadă cât de mult este apretiată această importanță de însuși împăratul Germaniei poate servi faptul, că în ziua, ce a urmat după încheierea convențiunii, ministrul de esterne de Bülow a fost numit cancelar al imperiului. Aceasta numire înseamnă în primul rând o strălucită aprobare a politicii, ce a urmat-o acest bărbat de stat în cestiunea chineză și tot odată o recunoștere a succeselor dobândite până acuma. Amintita convențiune, care constă numai din patru puncte, stabilește principiile pentru politica ambelor state în China cu scopul vedit, de a preîntîmpina eventuale încurcături de natură a compromite nu numai interesele economice și comerciale anglo-germane, ci înșăși interesele păcii.

În punctul întâi convențiunea stabilește principiul așa numit al „ușei deschise“, vrăse dăcă, că toate națiunile, fără deosebire, să fie egale în dreptățile în comunicațiunea lor cu porturile situate la țărmii riu-urilor și la litoral în China în privința economică și comercială.

Mai departe se stabilește, că cele două puteri nu vor folosi actuala încurcatură pentru a dobândi pe teritoriul chinez vr'un avantaj teritorial, ci politica lor va ținti a susține neștirbită integritatea teritorială a imperiului chinez.

În punctul trei se enunță, că decât cumva „vre-o altă putere“ ar folosi complicațiunile actuale chineze pentru a face cuceriri teritoriale în China, cele două puteri contractante își rezervă de a se înțelege mai înainte împreună asupra pașilor eventuali pentru asigurarea propriilor lor interese în China.

În fine pentru a documenta, că

nu vor să facă separatism și pentru a constrânge și pe celelalte puteri de a lua poziția față cu principiul respectării integrității Chinei și al „ușei deschise“, declară Germania și Anglita, că vor comunica convențiunea lor și celorlalte puteri, invitându-le a se alătura la principiile, ce sunt depuse în ea.

Acesta este întreg cuprinsul convențiunii anglo-germane, care se prezintă ca o învoială pentru susținerea existenței teritoriale a Chinei și a păcii universale. Ținta ei se vede a fi de-a delătura pericolul, ce consta în rivalitățile de până acuma între Germania și Anglia de-oparte, precum și între celelalte puteri. Întru cât își va pute ajunge această țintă, este o întrebare a viitorului.

Foile germane se pronunță, firesce, foarte favorabil asupra convențiunii din cestiune. Punctul de greutate îl pun pe împrejurarea, că acuma marea nesiguranță, ce a domnit în Germania cu privire la politica urmată de împăratul Wilhelm și de guvernul său în China, s'a mai micșorat într-o câțva. Afară de acesta mai aveau Germanii mari temeri, că Englesii nu vor respecta în toate împrejurările principiul „ușei deschise“ mai ales în ce privește cea mai bogată și cea mai populată parte a Chinei, valea dela Yangsee, unde Englesii au în flota și corăbiile lor mijlocul preponderant de a pute echide comerțul german care este, după Anglia, cel mai însemnat în China. S'a calculat adevărat că Anglia face un trafic comercial cu China de 237 milioane taeli anual, ér după ea vine Germania cu 85 milioane taeli. Este dér un câștig prețios pentru Germania, că Anglia recunoște acuma în mod pozitiv principiul egalității tuturor națiunilor în comunicațiunea economică și comercială cu China.

Este ușor de înțeles, de ce presa germană evită de a aminti politica separatistă a Rusiei în discutarea convențiunii germano-engleze. Ade-

vrul este însă, că precauțiunile, ce vrăse să le ia acesta convențiune se iau mai mult față cu politica rusă în China. D-l de Bülow a reușit a contracara, prin învoiala cu guvernul engles, scopurile urmărite de Rusia prin tactica ei, ce se exprimă în retragerea trupelor sale din Peking și în stăruința de a grăbi cu ori-ce chip încheierea păcii cu China.

Mai mult însă, învoiala germano-engleză accentuând așa de mult păstrarea integrității teritoriale a Chinei, conține un protest tacit dér puternic contra acțiunii cuceritoare rusești în Mandsuria. Până acuma, în cestiunea chineză, Germania mergea mână 'n mână cu Rusia și Francia. Acum, prin înțelegerea cu Anglia, Germania s'a scos de sub presiunea politicii, ce o urmărea în acord cu Rusia și Francia.

Adevărat, că, după cum este formulată convențiunea desamintită dela 16 Octomvrie a. c., ea nu pare a cere nimic, ce n'ar fi fost admis în în principiu deja de repetite ori până acuma de către toate puterile.

În sensul acesta are rațiune ceea-ce susține „Gazeta de Colonia“, că prin convențiunea cu Anglia, Germania a dovedit încă-odată că poate să trăească în înțelegere în același timp și cu Anglia și cu Rusia.

Decă această politică se va pute pune în practică, având același succes și în ce privește Rusia, este încă lucru îndoios.

Congresul național-bisericesc

(Raport special al „Gaz. Trans.“)

Sibiu, 7 (20) Octomvrie v.

Comisiunea organizătoare.

La ordinea zilei cestiunea delegațiunii pentru despărțirea ierarhică de Serbi.

Referentul Dr. Nic. Oncu arată activitatea delegațiunii în aceste procese de despărțire.

Președintele, Esc. S. Metropolitul, dăce, că delegațiunea de multe-ori numai opăcesce despărțirea. Tote procesele aparțin

dieceselor sufragane, prin urmare mai ușor s'ar pute acele rezolvi prin consistoriile eparchiale, decât prin o delegațiune condusă din Sibiu. Archiepiscopul abdice din postul de președinte al delegațiunii și crede, că ar fi bine, decât peste tot s'ar cassa această instituțiune.

V. Babeș de-asemena crede, că delegațiunea în timpul de-acum nu mai are însemnătatea de odinioară. Mai toate procesele sunt terminate. Calea e indicată; în procesele comunelor încă nedespărțite, cei angajați n'au decât să procedă pe calea de noi bătută.

Dr. Ios. Gall pledază pentru susținerea delegațiunii. Baniile dați comunelor au fost numai anticipațiune, pe cari comunele sunt datore a-i restitui. Numai comunele de tot s'erace li-s'ar pute ierta sumele anticipate. Delegațiunea are încă de lucru. Déca I. P. S. Sa Archiepiscopul se retrage din fruntea delegațiunii, eu cred, că locul de președinte revine P. S. S. d-lui Episcop Nic. Popea.

Pentru susținerea delegațiunii, mai vorbeso deputații: Dr. Il. Pușcariu, I. A. de Preda, Tr. Barzu, V. Mangra și Dr. I. Suciu. Se constată prin referentul comisiunii, că în procesele aceste de despărțire comunele au câștigat cu totul 270 mii florini, și au spesat 20 de mii florini.

Tot în frul raportului vine pe tapet și cestiunea mănăstirilor. S'a instituit o comisiune. Din diecesa Aradului: Dr. N. Oncu, N. Zigre și E. Ungurianu; dela Caransebeș: Al. Mocsonyi, Tit. Hateg și Dv.-St. Petrovič. Advocat s'a ales Dr. Emil Babeș, care a și făcut acțiunea pentru câștigarea mănăstirilor pe cale judecătorească, și nu administrativă, după cum credea comisiunea. S'a decis, ca fiă-care diecesă să porțe spelele sale de proces, și că pentru fiă-care mănăstire să se facă acțiune separată.

Deputații I. Budințan și I. Lengeru constată încă-odată, că delegațiunea mai are mult de lucru în părțile dunărene. Mai sunt vre-o 20 mii de ordinoioși, cari necontenit se plâng, că nu pot să-și rostescă rugăciunea în limba strămoșească.

Referentul Dr. Oncu află cu cale să declare solemn și repetit, că mai ales administrarea în cele financiare a fost esemplară, pentru care motiv numai mulțamitorii putem fi tuturor, cari au obosit în această afacere. (Decă „Vaca de muls“ din grajdul „Trib. Poporului“ s'a dovedit a fi o fantomă iscodită din rătăcite. — Culegăt.)

Părintele Episcop Popea din motive de sănătate renunță la postul de v.-preș., și astfel se alege Episcopul Ios. Goldiș — primindu-se propunerea comisiunii de-a funcționa și pe viitor delegațiunea.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Părea unuia străin

asupra cestiunii israelite în România.

(Urmare.)

Ce se întâmplase ore în acest timp? Căci soliditatea și cinstea absolută are o maximă de comerț a Englesilor și de aceea în astfel de orașe mici, prăvăliile mai mari aveau o stabilitate neolintită. Așa de exemplu nimeni nu putea să spu despre sus numiții B. și C. de când existau, cei mai în vârstă omeni îi cunoscuse ca nisce firme străvechi; A. a cărui prăvălie era mai mare, putea să dovedească cu documente întemeierea ei în anul 1619. Și acuma, în pușini ani, mai mult de a a treia parte din aceste străvechi case se prăbușiseră. Soiam, că proprietățile, în urma deprecierii cerealelor, căduseră la cam a treia parte din valoarea lor de mai înainte, dér numărul fabricilor, și prin acesta viața de oraș crescuse; mijlocitorul unor mărfuri mult ce-

rute trebuia dér să stea mai degrabă mai bine, decât mai rău.

„Da, ai dreptate, mi-se răspunse, ar trebui să stea mai bine, niști numai un singur lucru, invasiunea Evreilor germani“ („Evrei germani“ numesc Englesul pe toți Evreii veniți de curând de pe continent, ori de unde ar fi venit de fapt).

Și acuma încep o conversația asemănătoare cu cea de acuma don-deci de ani; numai că rolurile erau schimbate, căci eu arătai cât de ultra-conservative Englesul de provincio, incapabil de a se depărta de vechile lui obiceiuri; acuma a venit Evreul mult mai vioi, care, afară de acesta, putea să-și facă un loc alături de vechii negustori, numai prin introducerea de nouă mărfuri și nouă metode în afaceri, și așa mai departe. Dér rudele mele fură puțin îndințate de aceste observații. Diceau, că Evreii năvaliseră în țară ca un roi de lăcuste flămânde și ruinaseră firmele străvechi, nu prin inteligența mai mare și mărfuri mai bune, ci prin concurență necinstită, prin falimente frauduloșe, prin exploatarea

neomenoșă a lucrătorilor, prin introducerea unor mărfuri rele, cum nu s'au vădut niciodată la noi, și așa mai departe. Și, din nefericire, aceste afirmări nu erau întemeiate: nici una din rudele mele nu văduse măcar vre-odată o scriere antisemită; nu, vorbeau din experiență și dovedile, anume povestirea casurilor concrete, mă copleșiră. Când a doua zi de dimineță trecui prin oraș, mă îndreptai singur de adença schimbare, ce se petrecuse; vechea mea Anglie era abia de recunoscut. Un mic exemplu: cător-va prieteni bosniaci le promisese să le aduc bricege adevărate englezesci: sub guvernul părintesc al Austriei s'a purtat de, grijă, ca în Bosnia să se aducă marfa cea mai prăstă de către ael „cifut“, care ține monopolul în fie-care sat. Însă țeranii bosniaci mai bătrâni au din timpul dinaintea ocupațiunii bricege veritabile englezesci, precum și haine din stoffe adevărate englezesci. Amândouă au ajuns proverbiale ca „mărfuri bune“. Ei bine, astfel de marfă bună promisese prietenilor mei. În tot orașul însă n'am putut găsi unul din acele

incomparabile bricege englezesci! Când eram copil, nu se găseau alte bricege; ori-cărui negustor i-ar fi fost rușine să ție marfă prăstă, chiar deoa clienții lui i-ar fi cerut-o pentru efinătate. În schimb, acuma am găsit numai marfă prăstă, parte de fabricația engleză, dér în cea mai mare parte de fabricația germană. Negustorul evreu nu ține marfă bună, fiind-că câștigul lui la acesta e mai mic și pentru-oc e lipsit de ori-ce simț de cinste comercială. Ce-i drept, decât te uitai în ceroul caselor comerciale și al fabricanților mai mari, se schimbă puțin în ael oraș; câte-va nume suspecte se strecuraseră, dér cele din vechime rămăseseră. La țară nu se întâmplaseră încă schimbări în proprietate, dér ael 1/4 % de Evrei făcuse mai mult numai în douăzeci de ani! Industria mică era deja în parte ruinată, și ori igonită, ori intrată în serviciul Evreilor; cealaltă parte se lupta cu s'erăcia pentru existență și putea exista numai renunțând la cinstitele tradiții ale părinților lor.

(Va urma.)

Comisiunea școlară.

Referent Dr. D. P. *Barcianu*. O discuție mai îndelungată se pornese pe tema, decât pe lângă conferențele învățătorescilor, prevădute în statutul organic, pot funcționa și Reuniunile învățătorescilor. Comisiunea pledează pentru modalitatea din urmă.

Vas. *Dâmian* e contra instituției Reuniunilor. Conferențele sunt mai practice și duc mai bine la scop. Pentru reuniuni se cer statute, aprobate din partea guvernului; inspectorii regesci pretind a li-se anunța înainte ordinea de zi, a fi reprezentați și în fine a li-se așterne protocolul ședințelor. Afară de aceste în decursul vremii s'a dovedit, că activitatea reuniunilor s'a mărginit mai mult la lupte electorale și chestiuni administrative. Pledează pentru conferențe.

P. *Cosma* dăce, că nu e consult, ca noi din Congres să ne amestecăm în afacerile altei eparhii prin luarea de concluse, cari nu cad în competența noastră. La noi sunt conferențe și reuniunile încă nu sunt de tot cassate, în diecesa Aradului sunt numai reuniuni. Să lăsăm, ca fi-care eparhie să-și reguleze această chestiune după cum mai bine se potrivește cu raporturile eparhiei.

Se primesce prop. comisiunii cu modificarea făcută de dep. P. *Cosma*.

Ședința VIII-a Vineri în 19 X 1900.

Ședința se deschide la 4 ore d. a. Președinte: Metropolitanul. Totă ședința a fost ocupată de comisiunea școlară. Comisiunea prin raportorul Dr. *Barcianu* propune, ca pentru elevii de religie gr. or., cari cad afară de jurisdicțiunea Metropoliei, să se intitue cateheți.

Se primesce.

Consistoriul metropolitan printr'un conclud anterior a fost însărcinat a prelucra un plan de învățământ popular. Dér neputând aduna din totă Metropolia datele necesare, — planul menționat nu s'a putut efectui.

Consistoriul se îndrumă a lucra și mai departe în direcțiunea de a realiza cât mai îngrabă planul de învățământ.

Comisiunea propune, și congresul conclud, ca *veduvelor și orfanilor* să li-se acorde jumătate din salariu avut, având a li-se solvi suma această în decursul unui întreg an dela ziua morții.

Clasificarea stațiunilor învățătorescilor.

Archiepescia și diecesa Caransebeșului se declară contra clasificării stațiunilor învăț. Comisiunea școlară însă, prin ref. Rom. *Ciorogariu* pledează pentru clasificare. Și anume stațiunile de cl. I. cu salariu fund. de 500 fl., cl. II. 400 fl. și cl. III. 300 fl. afară de cuartir. La stațiunile de cl. I. pot concura numai candidații, cari au absolvat cel puțin IV. cl. medii și au făcut examenul de calificare cu *f. bine* sau *distins*. La cele de cl. II. candidații, cari au prestat examenul de primire și au examenul de calificare cu calculul cel puțin de: *bine*; în sfârșit la cele de cl. III. cei cu calculul *suficient*. Să se admită și avansarea, tot din 5 în 5 ani.

Dr. *Suciu* susține prop. comisiunii, amplificată în felul acela, că deocă nu sunt candidați cu calificarea recerută de clasificarea stațiunii respective, să se admită cei cu calificarea următoare.

În contra propunerii comisiunii, vorbeso deputații: *Simonescu, Pinciu, Barzu*, și *Cosma*, cari susțin, că ar fi greșit decât s'ar lua de normativ absolvarea unor anumite clase, pentru-că experiența dovedit în cele mai multe cazuri, că învățătorii cu mai puține clase, sunt tot-deuna cei mai destoinici întru îndeplinirea chemării lor. Asemenea constatare face și arhimandritul *Hamsea*, ca competent în afacere.

Propunerea comisiunii la votare se respinge.

Ședința IX-a Sâmbătă în 20 Oct. 1900.

Ședința se deschide la orele 9 a. m. Președinte: Archiepiscopul și Metropolitanul, Ioan *Meșianu*. Se autenticează protocoalele ședințelor VII și VIII.

La ordinea zilei: Comisiunea școlară. Raportor Rom. *Ciorogariu*.

Inspețiunea didactică. Consistoriul metropolitan a receruat toate eparhiile a se declara în această afacere. Răspunsul a fost: Archiepescia a instituit *inspectori școlari*; diecesa Caransebeșului a aflat, că această instituție e prea costisitoare: se mărginesc decât a face inspețiunea din centru; diecesa Aradului a instituit inspectori pe protopresbiteri; pe lângă aceștia un învățător mai practic ca referent. În centru pe lângă referentul școlar se mai fiă un *sub-referent*, care să cutiere comunele luându-și informațiunile necesare. La esamene să se numescă *comisari*. Consistoriul din *Oradca-mare* a instituit inspectori salariați.

Comisiunea constată îmbunătățiri; în urmăre propune, ér congresul primesce a se lua la cunoștință raportul consistorului metropolitan, prin care se îndrumă diecesele a face tot posibilul pentru promovarea învățământului nostru școlar.

Catechisarea.

Raportul consist. metropolitan constată, că catechisarea elevilor noștri dela școlile străine se face prin anumiți cateheți instituiți spre acest scop.

Comisiunea nu e mulțămită cu modul cum se face catechisarea și face o propunere constatătoare din vre-o 15 puncte.

Arhimandritul *Musta* laudă zelul cu care comisiunea a studiat afacerea, dér nu-i pôte primi propunerea, pentru motivul, că aceea conține și lucruri, a căror hotărâre nu se ține de agendele congresului nostru. Propune deci: Raportul consist. metrop. se ia la cunoștință, ér propunerea comisiunii școlare se transpune consistoriului metropolitan spre studiere.

La votare se primesce contra-propunerea arhimandritului *Filaret Musta*.

Fundațiunea Gojdu.

Raportorul Ioan *Lengeru* într'un raport detaliat arată amănunțit starea actuală a fundațiunii. Pentru ca și publicul mare să-și pôte face o idee despre binefacerea, ce această fundațiune revărsă peste neamul nostru, scot următoarele date:

Fundațiunea la întemeierea ei a fost de 94 mii florini. Starea ei actuală e de 1,813,732 fl., decî în restimp de 30 de ani a crescut cu 1,719,732 fl. Fundațiunea nu are nici o datoriă.

Reprezentanța fundațiunii se ocupă cu ideea înființării unui internat pentru creșterea ștudentilor în Budapesta.

Deputații congresului aduc calde ovațiuni membrilor din reprezentanța fundațiunii: arhierierilor și d-lor cav. de *Puşcariu*, Ios. *Gall*, G. *Serb*, *Bélegea*, D. *Poenar* și Part. *Cosma*. Comisiunea dorește, ca consist. metrop. să se îngrijescă, ca parasatul pentru fericitul fundator să se țină în fiă-care comună an de an, ér portretul lui de nicăiri să nu lipsescă. Comunelor să-race să li-se dea gratis.

Se ia spre plăcută cunoștință!

Comisiunea petiționară.

Raportor Dr. I. *Farcas*. Rugarea parochului din *Broșteni, Ilie Ciorenii*, ca președinții comitetului parochial să fiă oameni calificați, — nu pôte forma obiect de discuțiune.

Rugarea adv. Dr. *Cornel Jurca* din *Lugoș* pentru nimicirea alegerii de protopop în tractul *Belint*. Se remonstreză în contra procedurii consistoriului aradan, care a introdus pe respectivul protopresbiter, cu toate-că alegerea a fost apelată.

Actul se transpune consistoriului metropolitan.

— Cererea poporului din *Nădlac* fiind tipărită, dér neiscolită, ca act neautentic se transpune consist. din *Arad* spre competență afaoere.

— Arătarea poporului din *Fenlac* se transpune consistoriului din *Arad*.

Cererea credincioșilor din *Bănat-Comloș* ca centrul cercului electoral într'un period să fiă *Timișoara* și în altul *S. Nicolau* mare, — se transpune consistoriului metropolitan.

— Apelațiunea protopresbiterului *Moise Bocșan* în cauza sa disciplinară — se transpune consistoriului metropolitan.

— Cererea comunei *Parța*, ca fiind încheiată prin sentință consistorială se restituie spre comunicare celor interesați.

Alegerea consistoriului metropolitan.

Membrii aflători în viață se realeg, rămânând a se întregi numai locurile vacante.

În sensul bisericesc sunt vacante 2 locuri de *asesori primari*, ambi din diecesa *Aradului*; în senatul epitropesc un *asesor ordinar* din arhierdiecesă și în senatul școlar un *asesor suplent* de asemenea din arhierdiecesă.

Votarea e secretă. Bărbați de încredere sunt numiți deputați: *Fil. Musta*, Dr. I. *Mihu* și Dr. N. *Ocu*. Votază cu totul 79 deputați. Majoritatea absolută e 40.

La scrutinii au întrunit:

I. În senatul bisericesc Aug. *Hamsea* 63 voturi, Ioan Ign. *Papp* 44, V. *Mangra* 33 și *Vasilie Beley* 13; 1 bilă albă și una nevalidă.

II. În senatul epitropesc: Part. *Cosma* 73 voturi; 3 albe și 3 nimice.

III. În senatul școlar: *Nicolau Ivan* 46 și Dr. Tr. *Badescu* 26 voturi.

Președintele declară aleși în senatul bisericesc pe Aug. *Hamsea* și Ign. *Papp*; în senatul epitrop. pe Part. *Cosma*, ér în cel școlar pe Nic. *Ivan*. Îndelungate „să trăiescă“ au acoperit vorbele ilustrului prelat.

Alegerea delegațiunii.

Membrii delegațiunii pentru procesele de despărțire ierarhică se realeg cu unanimitate. Singur reprezentantul din părțile ardelen- se substituie prin unul din diecesa *Aradului*. Astfel delegațiunea de nou realasă se compune din membrii: *Filaret Musta*, *Zeno Mocsonyi*, Dr. Jos. *Gall*, *Vincentiu Babeș* și *Petru Truța*.

Spesele congresului.

Competențele deputaților din arhierdiecesă fac 1872 corone; în diecesa *Aradului* 1744 cor., ér în *Caransebeș* 1672 corone, la oaltă diurnele 5288 corone. Spesele de călătorie în arhid. 426 cor. În diecesa *Aradului* 1248 cor. În diecesa *Caransebeșului* 1138 cor. La oaltă 2812 corone.

Budgetul casei se primesce.

Protocolul ședinței ultime rămâne a se autentica de membrii congresului din *Sibiu*.

De încheiere Archiepiscopul și Metropolitanul mulțămesc lui Dumnezeu pentru darul înțelepciunii și dragostei, care l-a adumbrit, precum și deputaților pentru bunăvoința cu care au luat parte la desbaterele congresuale. Dorește sănătate și tărie tuturor, ca încă mulți ani să pôte conlucra la bunăstarea și înflorirea sfintei noastre biserici naționale.

Din partea deputaților răspunde d-l Dr. Ios. *Gall*, care dă expresiunea mulțămitei față cu mersul desbaterilor congresuale. Laudă capacitatea de conducere a Es. Sale Metropolitanului și-i dorește mulți ani de stăpânire mănăsă în fruntea bisericii noastre.

Furtunose ovațiuni la adresa Archiepiscopului-Metropolit Ioan *Meșianu*.

Rap. — Rip.

Rectificare. În raportul despre Congresul naț. bis. dela *Sibiu* și anume în interpelarea dep. P. *Cosma* în Nr. 221 al fôiei noastre s'au străcurat unele greșeli de tipar; anume la început rëndul 3 în loc de: „situațiunea de atunci foarte delicată“ etc. este a se ceti: „forțe delicată“ etc. Apoi pag. 1 col. 3 rënd 10 din jos în sus în loc de „ce capital“ este a se ceti: „de capital“. În fine la pag. 2 col. 1 rëndul al-13 din sus, în loc de: „prin care nu ni-se atacă constituția“ etc. este a se ceti: „prin care ni-se atacă constituția noastră“ etc.

Mișcarea electorală în Bucovina.

O fôie vieneză primesce următoarele informațiuni interesante cu privire la mișcarea electorală din *Bucovina*:

După cum ni-se comunică din *Cernăuți*, comitetul electoral central pus la cale de fracțiunea lui *Lupul*, nu pôte desvolta nici o activitate din cauză, că cele mai cu vază persoane au eșit din el. Din această pricină numitul comitet a sistat aproape întreaga sa activitate și totă speranța lui se sprijinesce pe promisiunea lui *Bourguignon*, că oficioile administrative îi vor da ajutor. Partidul popular desvoltă însă o mare activitate, decîs fiind a-se opune fracțiunii feudal-clericale a lui *Lupul* chiar și atunci când acesta ar fi sprijinită de guvern. Comitetele locale ale partidului popular național au convocat în toate locurile adunări ale bărbaților de încredere, spre a-se sfătui despre candidații, ce ar trebui proclamați.

*

Fôia vieneză exprimă curatul adevăr. Până acum s'au ținut de fapt numeroase adunări districtuale de fruntași *Români*, în oare s'a proclamat solidaritatea cu partidul popular național și au fost invitați d-nii Dr. G. *Popovici* și Eud. *Hormuzachi* să primescă candidatura de deputat. S'au ținut adunări electorale districtuale în *Suceava*, *Gura-Homorului*, *Câmpulung*, *Dorna*, *Rădăuți*, *Sirete* și în alte locuri. Ele au fost bine cercetate, au decurs în cea mai bună armonie și nota caracteristică a lor a fost însuflețirea, devoțiunea și hotărârea energetică de a lupta, ca la viitoare alegeri stégul partidului să iese victorios.

D-l Dr. G. *Popovici* a conchemat acum și pe alegătorii în *Dorna*, *Câmpulung*, *Gura-Homorului*, *Suceava*, *Rădăuți*, *Storojineț*, pentru aș desfășura programul său politic.

*

Grija de competență a fraților noștri bucovineni din neamul partid, este îndreptată acum la alegerea de electori. Dela bună reușită a alegerilor de electori atâră și alegerea deputaților. Decă partidul va ibuti cu alegerile electorilor, a făcut un mare pas înainte și s'a asigurată așa-dicend istbânda cea mai însemnată, ce o așteptă cu toții. În privința aceasta „Desteptarea“ din *Cernăuți* publică un apel către *Românii bucovineni* îndemnându-i să fiă cu băgare de seamă la alegerea electorilor (*valmannilor*) și să nu lipsescă nici unul dela împlinirea acestei datorii.

Flori de teiu.

IX.

Pornesc din două părți ale lumii, din două legăne de flori. Cu drag își amintesc pe cale de vremea când erau copii, când mama îi legăna pe brațe și le spunea povești cu ține. O nesfârșită primă-vară e în amintirea lor frumoasă.

Cu cât înainteză în cale, se pierde amintirea sfântă, ca o duiosă melodie. Și ciripit de pasărele abia abia se mai aude-acuma și fluturașii cei sburdalnici se desfășau din flóre în flóre, se șterg încet din amintire și nu mai ved acum pribegii, fără umbra unor fluturași.

Mănați de același vânt al sortii se duc nesciutori pribegii. Câmpii de flori în podobite, vâlcele limpezi, dealuri, totă rămân în urma lor pierdute. Privesc înapoi la tot cu jale, dér nu mai pot să se reîntorcă împinși de dorul fără margini, de-a merge vecinic înainte.

Și după ani de cale lungă ajung de se privesc în față, căci drumurile se npreună. Se nprinetesc și se simt bine apropiți unul de altul.

Dér drumurile reslățite se fac un singur drum acuma, o poteoată, ce străbate printr'un pustiu de mărăcină, prin care după cum pe ceruri lucesc printre nori o stea, așa suride iol și colo jăluindu și viața câte o flóre.

Poteca însă e îngustă, de nu pot merge doi alături.

„Treci tu înainte, dice densusul, și uite-ți jur, că îți vin în urmă chiar până la sferșitul lumii.“

„O! nu, vréu amândoi alături să mergem să ndurăm viața...“

Și se nvoeso... și dându-și mâna se duc șoptindu-și taine sfinte, câte-un picior și'l duc pe cale, ér celălalt prin mărăcină.

Din vreme în vreme câte-o flóre își dăruiesc și merg înainte, și-s fericoși, și nu simpt ghimpii.

Târșiu după-ce vreme lungă trecut'a dela întâlnire, se pomenesc străini pe-o stâncă. În față le rânjesce o grôpă nemărginită ca pustiu și stau încrămeniți de spaimă.

O cât ar da acum se pôte din cale o clipă să se întorcă. Dér e târșiu... Sarcasm și rânjet din grôpa neagră se ridică, și după o clipă totul dorme ca și când n'ar fi fost nimic.

Veturio.

SCRIRILE ȚILEI.

— 9 (22) Octomvrie.

O nouă volnică în contra gimnaziului din *Năsud*. Fôia bisericescă din *Blașiu* primesce din parte vrednică de credință următoarea scire: „Profesorul de științele naturale, trebuind să-și cêră din motive de sănătate concediu pe un timp mai îndelungat, orele lui au rămas să fiă făcute de ceilalți profesori. Directorul suprem *Kuncz Elek* din *Clușii* a trimis însă la *Năsud* pe un tinăr român, absolut de filosofie cu titlu de profesor substitut. Nu pricepem, cu ce putere face d-l *Kuncz* astfel de numiri. Noi scim, că școlile grănițarești dela *Năsud* au statut și ori-ce numire de profesor trebuie să se facă pe baza celor statorite acolo. Și nu credem, ca d-l *Kuncz* să fiă investit cu astfel de drepturi de satrap.“

Visitațiune canonică. Dilele trecute d-l canonic din Oradea-mare Moise Nyeș, însoțit de archidiaconul părților sătmărene Dr. Felician Bran, a făcut o visitațiune canonică sosind mai întâi în *Ardusat*. La gară au fost așteptați de fruntașii poporului cu parochia locală, care li-a adresat cuvinte de salutare. După amiazi au vizitat parochiile *Ardusat*, *Buzești*, *Tamaia* și *Farcasa*; apoi parochiile *Borlesci*, *Ponci*, *Vișmort* și *Borhid*.

Gimnasiu în Abrud. În Munții-Apușeni de un timp încoace s'a pus la cale o mișcare pentru a se cere dela guvern să înființeze în Abrud gimnasiu de stat. Acțiunea isvorește din cercurile maghiare și patriotice și au fost invitate să se asocieze la ea și comunele românești. — Nu cumva?

Atentat contra Țarului. Diarele din Londra „Times” și „Daily Telegraph” aduc știri sensaționale, că s'a descoperit un atentat contra Țarului Rusiei. Intrag plauul de atentat, după numitele foi, a fost următorul: Țarul Rusiei era să plece cu trenul din *Spala* la *Livadia*. Pe linia acesta între *Nozova* și *Sebastopol* se află mai multe tunele, între cari unul lung de 690 metri. În acest tunel se află de-alungul o țevă de fier, prin care se scurge apa. Înainte de două săptămâni de călătoria părechei imperiale rusești, gendarmii au observat, că la gura tunelului din spre *Sebastopol*, un tânăr student universitar și fiul unui căpitan dela marina rusă, săpa cu multă diligență la capătul țevei de fier. La început n'au pus mare pond pe săpăturile, ce le făcea tinerul. Mai târziu însă lucrul a devenit suspect și însuși căpitanul de gendarmi merse la fața locului, ăr tinerul vădându-l, a fugit. Gendarmii l'au urmărit și l'au prins. În urma cercetărilor făcute, s'a constatat, că țeva de fier a fost umplută cu material explosibil. Acestă parte de țevă a luat-o dela loc, au dus-o pe câmp liber și pentru a face probă cu ea, au deschis-o și au aprins materialul, ce-l conținea. Țeva a explodat cu mare șgomot. Chimisti specialiști au constatat, că acest material explosibil n'ar fi nimic altă decât trenul Țarului, ci întreg tunelul. Urmarea acestui oas senzațional este, că se fac numeroase arestări.

În interesul economilor din comitatul Făgărașului suntem rugați a publica următoarea înscuțare: La cererea reuniunii agricole comitatense, d-l ministru de agricultură a binevoit a ne pune la dispoziție spre folosire o mără de măcinat pome și un leuc de fier. Cei ce doresc să folosescă aceste aparate practice și din pome se prepareze un vin bun și trainic să se adreseze la subscribul referent economic în Sâmbăta-de-jos spre a lua în folosință aparatele și a obține instrucția de lipsă la manipulare și facerea vinului. — Sâmbăta-de-jos, 20 Oct. 1900: *N. Albani*.

Gvernul bulgar a cerut guvernului român, ca supușii bulgari din *Silistra*, cari au proprietăți în România în plasa *Ostrov*, să fi primiti a trece granița fără pașaporte regulate, ci numai cu un bilet de trecere pentru 48 de césuri, ca în trecut. Acestă cerere a fost respinsă.

Loteria „Casei Naționale” s'a sortat alaltăeri, Sâmbăta. Principialul câștig în valoare de 10,000 cor. l'a câștigat „Asociațiunea” cu losul nr. 28.621. Ceilalți numeri sortați a se vedea la pag. 4.

Contele Revertera la Papa. Din Roma se telegrafază, că ambasadorul austro-ungar din Vatican contele *Revertera* a fost primit erl de papa. *Revertera* a făcut mai întâi o vizită secretarului de stat papal cardinalul *Rampolla*, cu care a avut o lungă convorbire.

Cunună. D-l *Ioan Crișan* absolvent de teologie și d-ra *Aurelia Chiciudean* fiica d-lui paroh din Țag se vor cununa în 28 Oct. n. o. în biserica gr. cat. din Țagulmare.

Din insula St. Helena. Mai mulți voluntari străini, care au servit în rândurile *Burilor* și cari erau internați în insula

St. Elena, au debarcat țilele trecute la *Tilburg*, fiind puși în libertate pe cuvânt. Printre ei se aflau contele de *Breda* și cinci alți Francezi; apoi prințul rus *Bagratin* și mai mulți Germani. Ei spun, că au fost bine tratați. Generalului bur *Cronje* nu-i este permis a părăsi locuința sa decât Duminica pentru a fi în fruntea prizonierilor la serviciul divin.

Krüger spre Europa. Din *Lorenzo Marques* se telegrafază cu data de 20 Octomvrie, că vasul de război „*Gelderland*” a plecat alaltăeri dinmănt spre Europa. *Corabia* va trece prin porturile dela *Dar-es-salem*, *Tanger* și *Dsibuti* și va debarca în *Marsilia*.

Un furt de 100,000 franci. Vineri s'a săvârșit în strada *Colentina* din București un furt însemnat în valoare de 100,000 lei. De cătră autorii necunoscuți s'au furat d-lui *Dumitru Gangajiu* o ladă în care se afla un borderou al casei de depuneri în valoare de 100,000 lei și 600 lei în argint. Victima a făcut cunoscut siguranței. D-nul *Puiu Alexandrescu*, șeful siguranței, s'a dus imediat la fața locului. După cercetările făcute, d-sa a constatat, că autorul furtului nu pôte să fiă decât fiul acestuia. Lada a fost găsită spartă și asvirlită pe un măidan.

Băile de abur ale Eforiei vor fi închise săptămâna acesta Mercuri 11 (24), Joi 11 (25), Vineri 13 (26) și Sâmbăta 14 (27) Octomvrie a. c.

Din România.

Sâmbăta ministrul de interne *C. Olănescu* a dat cetire la Camera următorului Mesagiu regal pentru închiderea sesiunii extraordinare a Corpurilor legiuitoare:

Domnilor deputați!

Corpurile legiuitoare, deși întrunite într'un timp înaintat al anului, pe când munca câmpului chema pe cei mai mulți dintre domniile vóstre, au terminat lucrările pentru cari au fost convocate.

Sacrificând binelui public interesele domniilor vóstre, ați contribuit la îmbunătățirea situațiunii noastre financiare.

Mă simt dér feroic a vă exprima mulțumirile Mele.

Domnilor deputați!

În virtutea art. 95 din Constituțiune, Eu declar închisă sesiunea extraordinară a Corpurilor legiuitoare.

Carol.

În ultima ședință Camera a votat proiectul de lege prin care comuna *București* e autorizată a contracta un împrumut de lei 2.500.000 efectiv, în țără s'eu în străinătate prin emisiuni de bonuri s'eu obligațiuni la purtător, cu procentele cele mai avantajoase, după-ce proiectul a trecut prin toate secțiunile Camerei și prin comitetul delegaților, fiind ales raportor d-l *N. Șoimescu*.

La ministerul de interne a fost alcătuit un proiect pentru modificarea legii administrative din 1894 și a legii comunale. Prin acest proiect se prevede mărirea comunelor rurale pentru ca pe viitor veniturile să acopere cheltuielile, să lasă în vigoare dispozițiunile actuale pentru alegerea primarilor, schimbă condițiunea notarilor, cari vor fi numiți prin concurs și vor avea l'efă mai mare ca în prezent.

Inmormântarea lui Bellissimus.

Erl după amăzi s'a făcut inmormântarea directorului în retragere al școlii primare din loc, *G. Bellissimus*. Inmormântarea au făcut-o d-nii protopop *I. Petric*, *V. Voina*, preoții *Iosif Maximilian* din *Brașovul-vechiu* și d-l *Dr. Saftu*.

Conductul funebru a fost compus astfel: copiii și copilele dela școlile primare din loc în frunte cu stégul școlilor, îmbrăcați în doliu; corpul învătătoresc; carul mortuar însoțit de ambele părți de cei mai bătrâni învățători; membrii familiei; corpul profesoral și apoi celalalt public.

Cortegiul a trecut prin *Gróver* pe lângă edificiul gimnasiului până la biserica S-lui *Nicolae*, unde cociugul a fost dus în biserică

de opt învățători priu cordonul format de elevi și eleve.

La funea prohodului a fost rostit discursul funebru din partea d-lui învățător *Ioan Dariu*, care în p'atrundătoare cuvinte a talmăcit durerea, ce o simt toți, căți au tragere de inimă pentru școlile nóstre, în urma pierderii regretatului *Bellissimus*, unul din cei mai însemnați factori, cari au pus fundament solid școlilor populare din *Brașov*, și în general învățământului popular românesc din *Ardeal*.

Între calitățile distinctive ale bătrânului *Bellissimus* oratorului relevă în deosebi abnegațiunea și devotamentul, ce l'a dovedit răposatul față de școlile nóstre în toate actele vieții sale. Cociugul a fost apoi ridicat și condus la mormânt, unde a fost depus spre vecinică odihnă în răsnetul duiosei cântări „În v'ac pomenirea lui” intonat de trei orf de colegii răposatului.

Dintre vechii dascăli ai *Brașovului*, cari au contribuit la întemeierea și consolidarea școlii populare din loc, cum a fost *George Cioflac*, *Ioan Peligrad* și *Ioan Dobrea*, — *G. Bellissimus* a fost ultimul, care mai rămăsese în viață și care acum a trecut și el la cele vecinice, lăsând după sine numai memoria acelor vremuri de entuziasm și devotament pentru cauzele culturale ale poporului nostru. — Fiă-i acestă memoriă binecuvântată!

Surprindere diplomatică în cestiunea chineză.

O telegramă din *Viena* dice, că cercurile diplomatice de acolo consideră înțelegerea germano-inglesă încheiată la 16 Oct. a. c. cu privire la *China* ca o surprindere, aduce însă, că ea este o operă diplomatică clasică, mai virtos, că nici în *Petersburg*, nici în *Paris* nu s'au așteptat la așa ceva. *Austro-Ungaria*, spune telegrama, a fost avisată de mult despre acest lucru, și acum se esplică și mai bine, de ce contele *Bülow* a fost numit cancelar. *Bülow* adecă este acela, care a încheiat înțelegerea cu *Anglia* și era lipsă de energie lui pentru continuarea negocierilor diplomatice, ce sunt necesitate de înțelegerea acesta, care însemnă un punct de întorcere în cestiunea chineză.

Pe când se petrec aceste, se anunță că *Li-Hung-Ciang* și prințul *Cing* au trimis corpului diplomatic o notă, prin care oferă să trateze despre condițiunile păcii. Declară, că toți funcționarii complot ai *Boxerilor* vor fi pedepsiți; primesc în principiu ca *China* să plătescă o indemnitate pentru distrugerea legațiunilor și adaugă, că oferind a încheia un tratat de pace, cer, ca consecință a propunerilor, încetarea imediată a ostilităților.

Ambasadorul francez *Pichon* a răspuns la acesta notă, cerend o pedepsă exemplară pentru culpabil și adaugend, că până când capetele celor vinovați nu vor fi căduți, înosterea ostilităților va fi imposibilă.

Boxerii din împrejurimile orașului *Tung-Ciao* desfășură o activitate vie, au afișat proclamațiuni, invitând populațiunea să ia armele în contraștrăinilor. Ei răspândesc șvonul, că *Li-Hung-Ciang* s'a dus la nord spre a organiza rezistența în contra *Europenilor* și că va lua comanda trupelor de rezistență. Acest șvon evident are de scop de a determina pe *Boxerii*, cari se mai odolesc, ca să ia armele din nou. *Boxerii* au incendiat mui multe case de lângă *Tung-Ciao*.

O depeșă din *Hong-Kong* adresată lui „*New-Yok Herald*” anunță, că insurgenții ocupa o poziție întărită lângă *Hunceau*, unde au stabilit cartierul lor general. Șefii au publicat o proclamație spunend, că *China* a fost dată pe mâna străinilor, mandarinii sunt răspundători. O parte din răsvrațiți se îndreptă spre nord în direcția orașelor *Canton*.

Convocare.

Membrii despărțământului *Sibiu* al „*Reuniunii inv. gr. cat. din archidieceasa gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș*”, precum și toți doritorii de înaintarea și prosperarea culturală a poporului român, priu acesta sunt rugați a lua parte la adunarea, ce se va ține Sâmbăta în 27 Octomvrie n. c. în școla gr. cat. din *Alamor*.

Program: 1) Constatarea membrilor prezenți și participare la serviciul divin. 2) Prelegere practică cu elevii școlii, ținută de *S. Florea inv. în Alamor*. 3) Cuvânt de deschidere. 4) Raport general despre activitatea despărțământului. 5) „Pentru-oc e mai bine ca fetele să fie instruite din partea unei învățătoare” de *Maria Simona inv. în Orlat*. 6) Lucassarea taxelor și înscrierea de membrii noi. 7) „Cum am puté propune mai cu succes în școla poporală materialul prescrip de planul de învățământ”, de *I. Stoia inv. în Orlat*. 8) Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal. 9) Discușiune asupra lucrărilor de sub p. 2, 5 și 7. 10) Eventuale propuneri. 11) Închiderea adunării.

Orlat, în 10 Octomvrie 1900

Leon Maior, *Aurel Pinte*,
president not.

DIVERSI.

Cât cântăresce domnitorii Europei? În această privință cetim în „*Echo de Paris*”: Dintre toți domnitorii Europei, recordul greutatei îl ține *Carlos* din *Portugalia*; el cântăresce exact 92 kgr.; lui îi urmăze *Ferdinand* din *Bulgaria* cu 87 kgr.; regele *Oskar* al *Suediei* cântăresce 80 kgr.; *Impăratul Wilhelm*, cântăresce în termiul mijlocii 90 kgr.; *Impăratul Francez Iosif* 70 kgr.; *Victor Emanuel* 60 kgr.; *Leopold* al *Belgiei* 65 kgr.; *Prietenul nostru* — Țarul e foarte ușor: 55 kgr.; *Regina Victoria*, care acum 2 ani cântărea 95 kgr. cântăresce acum 88 kgr.; „*Mica*” regină a *Olandei*, cântăresce 75 kgr.; „*Micul*” rege al *Spaniei* cântăresce numai 45 kgr.; *Simpatica noastră poetă Carmen Sylva* cântăresce 82 kgr. — *Emile Loubet* cântăresce 82 kgr.

Alcoolismul în Rusia. Nicăiri efectele beției nu sunt mai grozave ca în marele imperiu de Nord. Acolo beția a ajuns adevărată cangrenă socială. Alcoolismul este produs în Rusia nu atât din cauza cantității de alcool, ce se absorbă, cât din cauza próstei calități a beuturilor.

Șpirital acolo nu este decât de 90° pe când la noi este de 96° și lipsit de impurități cum este cel rusec.

În Rusia mor în fie-care an peste 5000 inși din cauza beției. După calculul profesorului de psihiatrie *Merjeevsky*, în Rusia numărul sdruncinațiilor sufletesce, din cauza beției, atinge colosala cifră de 42 la sută din numărul total al nebunilor. Din 300 copii isbiți de epilepsie, 145 au fost născuți din părinți alcoolici. De aceea se fac în Rusia toate sforțările posibile pentru combaterea marelui rău.

Nicăiri literatura antialcoolică nu e mai serioasă și mai mare ca în Rusia și societățile de temperanță nu sunt mai numeroase ca acolo.

Literatură.

Noțiuni de Economia Vitelor, prețioasă scriere economică a d-lui *I. St. Furtuna*, edițiunea a treia cu 137 ilustrațiuni și 224 pag. Opul acesta nu se ocupă numai cu vitele, ci cu tot ce privesc o bună gospodărie, începend dela boi, cai, oi, capre, porci, măgari, și așa pe rând până la cel din urmă pui de găină, găscă, curcă, rață, ba merge chiar până la ouă arătand și acestea cum se păstrează, cari sunt mai bune etc. Acest op economic scris cu multă cunoscință de cauză și foarte bogat în cuprins, a fost premiat de Societatea centrală de agricultură din România și e aprobat de ministerul român al cultelor și instrucțiunii publice pentru școlile și pentru bibliotecile populare. Se pôte procura și dela *Tipografia „A. Mureșianu”* cu 2 cor. (plus 10 bani porto.)

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu*.

Redactor responsabil: *Gregoriu Maior*.

